R G B WH GR BL Grey Scale #13 C M Y K
DANES-PICTA.COM
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

TEST

TAJNE
Egz. Nr 11

Płk Szulczyński

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
BIBLIOTEKA TAJNA
08312
Nr ewid.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid. 12463

Natarcie DP z forsowaniem przeszkody wodnej

REMBERTÓW WRZESIEŃ 1955

Colour Chart #13
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
Inches Centimetres
DANES-PICTA.COM

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

1257

TAJNE

Egz. Nr 11

Płk Szulczyński

...GO
SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
Dział
Nr 07770

Natarcie DP z forsowaniem przeszkody wodnej

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
BIBLIOTEKA TAJNA
08312
Nr ewid.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid.
12463

REMBERTÓW WRZESIEŃ 1955

Przekł. Prot. nr. 12357 Pers.

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
im. gen. bryg. K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ

S T R A S S E R
płk.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM Akademii Obrony Narodowej
Nr ewid. 12463

T A J N E Egz.Nr. 1

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII STABU GENERALNEGO
im. gen. bryg. K. Świerczewskiego
Dział
Nr 07770

płk. S. SZULCZYŃSKI

"NATARCIE DYWIZJI PIECHOTY Z FORSOWANIEM PRZESZKODY WODNEJ".

Wykład

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. bryg. K. Świerczewskiego
BIBLIOTEKA TAJNA
Nr ewid. 08312

REMBERTÓW Sierpień 1955 r.

T R E Ś Ć

W s t ę p.

1. Zasady ogólne:
   - Sposoby forsowania przeszkód wodnych;
   - właściwości natarcia z forsowaniem przeszkód wodnych.
   - Miejsce i rola dywizji piechoty w natarciu korpusu armijnego z forsowaniem przeszkody wodnej.
   - [illegible] dywizji piechoty w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej.
   - Zadanie dywizji piechoty w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej.
   - Odcinek forsowania dywizji piechoty.
2. Organizacja natarcia dywizji piechoty z forsowaniem przeszkody wodnej:
   - Organizacja forsowania przeszkody wodnej z marszu;
   - Organizacja forsowania przeszkody wodnej z planowym przygotowaniem.
3. Prowadzenie natarcia z forsowaniem przeszkody wodnej:
   - Działanie dywizji przy forsowaniu z marszu;
   - Działanie dywizji przy forsowaniu z planowym przygotowaniem.

Zakończenie.

W S T Ę P

Każda przeszkoda wodna, jeśli nie można jej przekroczyć w bród, stanowi z jednej strony rubież dogodną do obrony, z drugiej zaś strony - poważną przeszkodę naturalną dla nacierających wojsk.

Pomimo znacznego rozwoju techniki środków przeprawowych znacznie rzek jako naturalnych przeszkód jeszcze bardziej się zwiększyła. Wynika to z następujących przyczyn:

1. Współczesne natarcie wymaga użycia dużej ilości ciężkiej techniki bojowej, którą przeprawiać można tylko na przeprawach o silnej konstrukcji i dużej nośności.

2. Współczesne możliwości artylerii i lotnictwa oraz zastosowanie broni atomowej dają duże możliwości niszczenia przepraw, co utrudnia forsowanie.

Dla scharakteryzowania jak częste jest działanie połączone z koniecznością forsowania rzek wystarczy przypomnieć, że w okresie Wielkiej Wojny Narodowej Armia Radziecka w toku operacji białoruskiej w ciągu 7-miu dni sforsowała 9 rzek, a w operacji JASSO-KISZYNIOWSKIEJ - w ciągu 12 dni 10 rzek, utrzymując średnie tempo natarcia 30-35 km na dobę. W wyniku rozwoju przodującej teorii radzieckiej o natarciu z forsowaniem przeszkód wodnych, Armia Radziecka w toku Wielkiej Wojny Narodowej przeprowadziła szereg wspaniałych operacji z przełamaniem silnych umocnień i forsowaniem tak poważnych przeszkód wodnych, jak: Północny DONIEC, DESNA, SOŻ, DNIEPR Południowy BUG, DNIESTR, SERET, NIEMEN, DUNAJ, WISŁA, ODRA i inne. Operacje te całkowicie obaliły zakorzeniony z dawien dawna pogląd burżuazyjnej sztuki wojennej, głoszący, że rzeki rzekomo muszą na długi czas powstrzymać nacierającego i że z tym faktem należy się pogodzić jako z siłą wyższą. Towarzysz STALIN podważał niejednokrotnie krytycznie ten pogląd, uważając go za jeden z wielu wyrazów zacofania i słabości burżuazyjnej sztuki wojennej, za wynik jej skostnienia i konserwatyzmu. Radziecka sztuka wojenna uważa, że raz rozpoczęte natarcie musi być szybko i nieprzerwanie rozwijane, aż do osiągnięcia

swoich celów i nie mogą w tym stanąć na przeszkodzie żadne przeszkody naturalne, w tym również szerokie przeszkody wodne.

Ludowe Wojsko Polskie, dzielnie walczące u boku Armii Radzieckiej z hitlerowskimi Niemcami, może również szczycić się poważnym doświadczeniem zwycięskich działań połączonych z forsowaniem przeszkód wodnych. Forsowanie ODRY i STAREJ ODRY przez 1 i 2 dywizje piechoty, forsowanie Kanału HOHENZOLLERNOW przez większość związków taktycznych 1 Armii, forsowanie Nysy przez związki taktyczne 2 Armii - to piękne karty szlaku bojowego naszego Wojska.

W obecnym okresie, szczególnie w związku z możliwością zastosowania na polu walki broni atomowej, jak również w związku z nieustannym rozwojem technicznych środków forsowania - możliwości doskonalenia działań bojowych wojsk połączonych z forsowaniem przeszkód wodnych znacznie wzrosły i wzrastać będą stale w miarę rozwoju potężniejącego z dnia na dzień przemysłu socjalistycznego krajów obozu pokoju ze Związkiem Radzieckim na czele.

1. Zasady Ogólne.

Sposoby forsowania rzek.

Forsowanie jest to natarcie połączone z pokonaniem przeszkody wodnej, której przeciwległy brzeg broniony jest przez nieprzyjaciela. Znaczy to, że w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej nacierający musi pod ogniem nieprzyjaciela przekroczyć przeszkodę wodną, opanować jej przeciwległy brzeg, skąd po zgromadzeniu sił i środków kontynuować dalej natarcie.

W zależności od sytuacji forsowania może być wykonane:

- z marszu - w razie pomyślnego przebiegu natarcia i w czasie pościgu za nieprzyjacielem;
- po planowym przygotowaniu - w warunkach bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, który przygotował obronę na rubieży wodnej.

Forsowanie przeszkody wodnej z marszu polega na tym, że wykonywane jest bez dłuższego przygotowania, bezpośrednio po podejściu do rzeki poszczególnych pododdziałów i oddziałów, dążących do nieprzerwanego rozwoju natarcia i utrzymania wysokiego tempa działań.

Forsowanie przeszkody wodnej z marszu jest najbardziej dogodnym sposobem pokonywania bronionych przez nieprzyjaciela przeszkód wodnych i miało szerokie zastosowanie w działaniach Armii Radzieckiej w latach Wielkiej Wojny Narodowej ZSRR. Najbardziej typowymi przykładami forsowania szerokich przeszkód wodnych z marszu są: forsowanie Dniepru we wrześniu 1943 roku, forsowanie Wisły w lipcu 1944 roku i utworzenie przyczółków w rejonie SANDOMIERZA, MAGNUSZEWA i PUŁAW oraz forsowanie ODRY w końcowej fazie operacji WISŁY - ODRA i utworzenia przyczółków w rejonie FRANKFURTU i KOSTRZYNIA. W przeciwieństwie do Armii Radzieckiej w ciągu całej drugiej wojny światowej żadna z armii państw kapitalistycznych nie zdołała opanować sztuki forsowania rzek z marszu, przez co tempo ich natarcia było niskie.

Doświadczenia Wielkiej Wojny Narodowej ZSRR wskazują, że we wszystkich wypadkach forsowania z marszu należy uniemożliwić nieprzyjacielowi organizację i wzmocnienie obrony wycofującymi się siłami lub przerzuconymi z drugorzędnych odcinków frontu oraz podchodzącymi odwodami z głębi. W tym celu nie należy pozostawiać nieprzyjacielowi czasu, co uzyskamy przez wyjście nad rzekę na szerokim froncie, nieoczekiwane, szybkie i jednoczesne forsowanie rzeki w kilku miejscach, uchwytując początkowo niewielkimi siłami przyczółek, by w ten sposób zabezpieczyć forsowanie głównych sił i rozwinięcie natarcia w głąb.

Forsowanie po planowym przygotowaniu wykonywane jest w warunkach bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem w tych wypadkach, gdy forsowanie z marszu nie miało powodzenia lub gdy obie strony znajdowały się od dłuższego czasu w obronie i zachodzi konieczność przełamania zawczasu przygotowanej obrony nieprzyjaciela za przeszkodą wodną. Forsowanie takie

charakteryzuje dłuższa zazwyczaj i bardzo dokładna organizacja.

Właściwości natarcia z forsowaniem przeszkód wodnych

Natarcie z forsowaniem przeszkody wodnej cechuje szereg właściwości, wynikających z konieczności przeprawienia pod ogniem nieprzyjaciela siły żywej i techniki bojowej na przeciwległy brzeg bronionej rzeki.

Jedną z nich jest niejednoczesna przeprawa wojsk, a stąd stopniowe narastanie sił i środków na przeciwległym brzegu. Niejednoczesna przeprawa wojsk wynika z konieczności przygotowania różnorodnych środków przeprawowych. I tak, na przykład, dla przygotowania ciężkich promów do przeprawy czołgów potrzeba średnio 30-40 minut, dla zbudowania mostu - 4-5 godzin itp. Powoduje to, że czołgi, na przykład rozpoczynają przeprawę wówczas, gdy na przeciwległym brzegu toczy już walkę piechota, dla której sytuacja w tych warunkach może być początkowo ciężka.

Z powyższego wynika druga właściwość polegająca na tym, że w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej są poważne trudności w użyciu rodzajów wojsk, a w szczególności czołgów i dział pancernych. Późniejsza przeprawa techniki bojowej, dla której konieczne jest przygotowanie ciężkich środków przeprawowych utrudnia jednoczesne użycie wszystkich rodzajów wojsk na przeciwległym brzegu i przy obecnych środkach przeprawowych wyklucza masowy udział czołgów w ataku przedniego skraju obrony nieprzyjaciela. Dalszy rozwój techniki środków przeprawowych, a szczególnie pojawienie się promów samochodowych i czołgów amfibi, niewątpliwie trudność tą usunie.

Trzecia właściwość, wynikająca zarówno z pierwszej - stopniowe narastanie sił i środków na przeciwległym brzegu - jak i z drugiej - trudności w użyciu rodzajów wojsk, a w szczególności czołgów i dział pancernych - polega na tym, że walka na przeciwległym brzegu przebiega odmiennie niż walka w zwykłym natarciu. Cechami charakterystycznymi tej walki są:

- kolejne ~~przechodzenie do ataku poszczególnych elementów~~ ugrupowania bojowego w miarę przeprawiania się ich na przeciwległy brzeg, przy czym często na oddzielonych od siebie odcinkach;
- ograniczone możliwości wykonania manewru sił i środków zarówno z głębi, jak i wzdłuż frontu;
- konieczność opanowania i utrzymania przyczółków na przeciwległym brzegu w celu zabezpieczenia przepraw, rozwinięcia wojsk do natarcia i kontynuowania natarcia w głąb obrony nieprzyjaciela;
- znaczne trudności w zaopatrywaniu materiałowym walczących na przeciwległym brzegu wojsk oraz w ewakuacji [illegible] ch i uszkodzonego sprzętu;
- skomplikowane dowodzenie wojskami, których część walczy na brzegu nieprzyjaciela, część znajduje się na przeprawie, a część jeszcze na własnym brzegu.

Czwartą właściwością jest utrudniona organizacja i realizacja współdziałania pomiędzy wojskami znajdującymi się na własnym brzegu i wojskami walczącymi na brzegu nieprzyjaciela.

Piątą właściwością jest zwiększona wrażliwość punktów przeprawowych i wojsk na ogień nieprzyjaciela w czasie forsowania, zwłaszcza na możliwe uderzenia atomowe, wynikająca z nieuniknionego skupienia wojsk w czasie łączenia na środki przeprawowe i wyładowania, ze stosunkowo powolnego ruchu środków przeprawowych w czasie forsowania, z braku ukryć w czasie przebywania wojsk na wodzie oraz z wrażliwości środków przeprawowych. Ponadto stosunkowo duże skupienie sił i środków na opanowanych przyczółkach zwiększa groźbę poniesienia poważnych strat od uderzeń atomowych nieprzyjaciela.

Szóstą właściwością jest konieczność posiadania specjalnych środków przeprawowych, bez których w warunkach współczesnych pokonanie rzeki jest niemożliwe.

Z omówionych wyżej właściwości wynika, że natarcie z forsowaniem przeszkód wodnych obejmuje: sforsowanie rzeki i opanowanie przeciwległego brzegu, zdobycie i rozszerzenie przyczółka oraz rozwinięcie natarcia z przyczółka w głąb

obrony nieprzyjaciela.

Powodzenie forsowania przeszkody wodnej osiąga się przez:

- zaskoczenie, niespodziewane opanowanie istniejących przepraw i budowli hydrotechnicznych, szybkie opanowanie przyczółka na przeciwległym brzegu, skryte przygotowanie forsowania;
- ześrodkowanie przeważających sił i środków na kierunku głównego uderzenia, należyte obezwładnienie środków ogniowych nieprzyjaciela, w tym środków napadu atomowego, staranną organizację przeprawy, jednoczesną przeprawę na szerokim froncie, wykonanie przepraw pozornych;
- dobrze zorganizowane zabezpieczenie bojowe, a w szczególności obrony przeciwatomowej, przeciwpancernej, przeciwdesantowej, przeciwlotniczej, przeciwchemicznej - zarówno w okresie forsowania rzeki, jak i w czasie działań na opanowanych przyczółkach.

Forsowanie przeszkody wodnej z planowym przygotowaniem może, w zależności od sytuacji, rozpocząć się w dzień, w nocy lub o świcie, lecz w większości wypadków rozpoczyna się ono przy dziennym świetle, w czasie artyleryjskiego przygotowania forsowania i ataku.

Jeżeli przedni skraj obrony nieprzyjaciela jest oddalony od brzegu rzeki, to celowo rozpocząć forsowanie w nocy. Pozwala to uzyskać zaskoczenie, szybko i bez strat opanować brzegiem nieprzyjaciela i zniszczywszy jego ubezpieczenie bojowe przeprawić w ciągu nocy dostateczną ilość sił i środków, aby o świcie rozpocząć natarcie w celu uchwycenia pierwszej [illegible]. Dla osiągnięcia zaskoczenia i zmniejszenia strat dogodne jest rozpoczęcie forsowania bezpośrednio przed świtem z takim wyliczeniem, aby fale czołowe osiągnęły brzeg nieprzyjaciela w czasie ciemności nocnych, natomiast pułki pierwszego rzutu dywizji rozpoczęły forsowanie w warunkach ograniczonej widoczności, która tworzy się zazwyczaj na rzekach na skutek porannej mgły.

We wszystkich wypadkach, kiedy przewiduje się wsparcie forsowania uderzeniami atomowymi, forsowanie z reguły rozpoczyna się przy pełnym świetle dziennym lub o świcie.

Miejsce i rola dywizji piechoty w natarciu korpusu armijnego z forsowaniem przeszkody wodnej.

Rolę dywizji piechoty w natarciu korpusu armijnego z forsowaniem przeszkody wodnej określa miejsce zajmowane przez nią w ugrupowaniu bojowym korpusu armijnego oraz wykonywane zadanie bojowe przy współdziałaniu z innymi rodzajami wojsk i sąsiadami.

Ogólna rola dywizji piechoty w natarciu korpusu armijnego z forsowaniem przeszkody wodnej polega na tym, że mając w swoim składzie piechotę, artylerię, czołgi, nowoczesne środki przeprawowe i wiele innej techniki bojowej oraz dysponując dużą ruchliwością - jest ona zdolna forsować rzeki zarówno z marszu, jak i po planowym przygotowaniu, opanowywać i silnie utrzymywać przyczółek, zabezpieczając tym szybkie pokonanie przeszkód wodnych przez korpus i jego nieprzerwane natarcie prowadzone w szybkim tempie. Tą zdolność współczesnej dywizji piechoty zwiększają w znacznym stopniu nowoczesne środki wsparcia, z których dywizja może korzystać, a przede wszystkim uderzenia atomowe i masowe działanie lotnictwa na najważniejsze obiekty obrony nieprzyjaciela oraz zmateryzowane środki przeprawowe.

Dywizja piechoty może w ugrupowaniu bojowym korpusu znajdować się w pierszym lub w drugim rzucie. Znajdując się w pierwszym rzucie dywizja może forsować przeszkodę wodną na głównym lub na pomocniczym kierunku.

W warunkach rozwijającego się [illegible] naszych wojsk oraz w czasie pościgu, przed dywizjami piechoty działać będzie zazwyczaj dywizja zmechanizowana, która w pierwszej kolejności forsuje rzekę z marszu. Jednakże nawet w tych warunkach dowódcy dywizji piechoty skierują jak najszybciej ku rzece oddziały wydzielone, a w ślad za nimi siły główne z zadaniem sforsowania rzeki z marszu i po opanowaniu przyczółka - kontynuowania natarcia w głąb obrony nieprzyjaciela. Wynika z tego, że w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu dywizja piechoty może sforsować rzekę początkowo oddziałem wydzielonym, który forsuje jednocześnie z dywizją zmechanizowaną na sąsiednim

odcinku, a następnie dywizja forsuje wszystkimi siłami. Dywizja może być również przeprawiona na przeciwległy brzeg za dywizją zmechanizowaną, t.j. w drugim rzucie korpusu.

W natarciu z planowanym przeygotowaniem forsowania przeszkody wodnej dywizja piechoty działa zazwyczaj w pierwszym rzucie korpusu, opanowuje i utrzymuje przyczółek na przeciwległym brzegu i przez to wykonuje najważniejsze zadanie, od wykonania którego zależy przebieg i wynik walki korpusu. Większą oczywiście rolę odgrywa dywizja forsująca na głównym kierunku forsowania korpusu, która opanowuje i utrzymuje przyczółek w najdogodniejszym rejonie do rozwinięcia natarcia sił głównych korpusu.

Możliwości dywizji piechoty w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej.

Możliwości dywizji piechoty w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej zależą od: zadania dywizji, charakteru rzeki i obrony nieprzyjaciela, stanu dywizji, stopnia wyszkolenia bojowego wojsk i ich stanu moralno-politycznego, zabezpieczenia materiałowego.

Możliwości dywizji piechoty oraz niezbędne środki wzmocnienia w natarciu z planowanym przygotowaniem forsowania przeszkody wodnej oblicza się tak samo, jak w normalnym natarciu, za wyjątkiem potrzeb w wojskach i środkach inżynieryjnych. Znaczy to, że zasady wzmocnienia dywizji i wynikające z nich normy są te same, co w natarciu na przygotowaną obronę nieprzyjaciela. Tak więc dywizję należy wzmocnić do dwóch brygad artylerii haubic, najmniej pułk artylerii przeciwpancernej, do dwóch pułków artylerii przeciwlotniczej, do samodzielnego pułku czołgów i artylerii pancernej, 2 - 3 bataliony saperów, nie licząc saperów dla obsługi przepraw, 1 - 2 kompanie plecakowych miotaczy ognia i inne pododdziały chemiczne.

Możliwości przeprawy dywizji piechoty i potrzebna ilość środków oraz wojsk inżynieryjnych dla obsługi przepraw zależy od charakteru rzeki i przylegającego do niej

terenu oraz od jakości i ilości środków przeprawowych posiadanych organicznie przez dywizję.

W latach Wielkiej Wojny Narodowej ZSRR dywizje Armii Radzieckiej dysponowały najlepszymi w owym czasie technicznymi środkami przeprawowymi, które pozwalały forsować rzeki z marszu bez zahamowania tempa natarcia. Ludowe Wojsko Polskie korzystało w pełni z radzieckich środków przeprawowych i dzięki temu oddziały Wojska Polskiego z powodzeniem pokonywały takie przeszkody wodne, jak Wisła, Odra, Nysa. W latach powojennych, dzięki stale rosnącej mocy przemysłu socjalistycznego, jakość i ilość technicznych środków przeprawowych znacznie wzrosła i stale wzrasta. Rozwój techniczny środków przeprawowych idzie w kierunku dalszej motoryzacji wszystkich środków przeprawowych, przeznaczonych do przeprawy zarówno piechoty, jak i artylerii, ciągników, czołgów i innego ciężkiego uzbrojenia.

Dywizja piechoty ma obecnie następujące etatowe środki przeprawowe: 96 DSŁ /po 20 w każdym pułku i 36 dywizji/, 3 parki SD /po jednym w każdym pułku/ , 12 DAW, 12 PTG, 1/4 parku LPP.

Współczesne etatowe środki przeprawowe dywizji piechoty pozwalają jednocześnie przeprawić dwa wzmocnione bataliony na przeprawach desantowych. Konieczność szybkiego pokonania przeszkody wodnej i rozwinięcia natarcia na przeciwległym brzegu dostatecznymi siłami wymaga jednocześnie przeprawienia czterech batalionów /pierwsze rzuty pułków pierwszego rzutu dywizji/, co oznacza, że dywizję należy wzmocnić środkami przeprawowymi dla przeprawy dwóch wzmocnionych batalionów. Wyniesie to około 100 DSŁ, 12 BAW, 12 PTG. Oprócz tego należy mieć silny odwód środków przeprawowych.

Dla przeprawy czołgów i dział pancernych dywizja wykorzystuje ciężkie promy budowane z parku TMP, który buduje dla niej korpus.

1/4 LPP dywizja wykorzystuje do przeprawy pułkowych dział pancernych oraz innego sprzętu ciężkiego.

Posiadając takie środki wzmocnienia dywizja może przeprawić się na przeciwległy brzeg rzeki o szerokości do 400 metrów w ciągu 3 - 4 godzin /bez drugich rzutów tyłów pułków

i dywizji/.

Do obsługi przepraw desantowych i promowych potrzeba dywizji około dziewięciu kompanii saperów, których należy jej dodatkowo przydzielić oprócz sił przeznaczonych do zabezpieczenia natarcia na przeciwległym brzegu rzeki.

Przy forsowaniu przeszkody wodnej z marszu dywizja może wykonać zadanie w zasadzie tylko przy pomocy organicznych środków przeprawowych, za wyjątkiem przeprawy czołgów i dział pancernych, dla których trzeba budować promy z parku LPP i TMP według zasad jak przy forsowaniu przeszkody wodnej z planowanym przygotowaniem.

Zadanie dywizji piechoty w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej.

Zadanie dywizji piechoty w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu i z planowanym przygotowaniem zależy od zadania korpusu, miejsca i roli dywizji piechoty w natarciu korpusu oraz od ilości i jakości środków wsparcia, w tym od sposobu wsparcia uderzeniami atomowymi. We wszystkich wypadkach dywizja piechoty pierwszego rzutu korpusu otrzymuje zadanie opanowania przyczółka na przeciwległym brzegu rzeki, któryby zabezpieczał rozwinięcie natarcia korpusu w głąb obrony nieprzyjaciela.

W natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej dywizja otrzymuje zazwyczaj zadanie bliższe i następne. W warunkach silnej obrony przeszkody wodnej przez nieprzyjaciela, bliższym zadaniem dywizji piechoty na głównym kierunku uderzenia korpusu, przy wsparciu dywizji uderzeniem atomowym, jest uchwycenie przyczółka na głębokość głównego pasa obrony nieprzyjaciela, następnym zaś zadaniem - rozszerzenie przyczółka i jego umocnienie. Rozszerzając przyczółek będzie on siłą rzeczy również pogłębiony i może objąć przestrzeń między głównym pasem a korpuśną rubieżą obrony nieprzyjaciela.

Kierunku dalszego natarcia dywizji nie wskazuje się. W toku natarcia dywizja może otrzymać dodatkowe, kolejne zadanie, co będzie zależało od konkretnej sytuacji.

Niezależnie od głębokości postawionych zawczasu zadań /bliższego i następnego/, dywizja piechoty musi być zawsze przygotowana do kontynuowania w tym samym dniu natarcia we współdziałaniu z innymi dywizjami, w tej liczbie z drugim rzutem korpusu.

Pułk piechoty otrzymuje jedno zadanie - uchwycenie i umocnienie przyczółka. Głębokość zadania pułku ma uniemożliwić nieprzyjacielowi prowadzenie obserwowanego ognia artylerii na przeprawy. W tym celu głębokość przyczółka powinna wynosić 3 - 4 km. Dalej pułk naciera w zależności od sytuacji i zgodnie z otrzymanym zadaniem które dowódca dywizji stawia w toku walki.

Odcinek forsowania dywizji piechoty.

Dywizja piechoty otrzymuje w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej odcinek forsowania. Odcinkiem forsowania nazywamy odcinek rzeki z przylegającym do niego terenem na brzegu własnym. Odcinek forsowania dywizji pokrywa się z szerokością pasa natarcia dywizji lub też może być węższy od niego, jeżeli dywizja naciera na pomocniczym kierunku, mając szeroki pas natarcia.

Na odcinku rzeki organizuje się punkty przeprawowe, które, w zależności od rodzajów środków przeprawowych i sposobu forsowania dzielą się na desantowe, promowe i mostowe. Oprócz tego mogą być organizowane przeprawy wpław, wbród i po lodzie. W zależności od szczebla organizującego punkty przeprawowe nazywamy je batalionowymi, pułkowymi, dywizyjnymi, korpuśnymi.

Aby osiągnąć powodzenie przeprawy i szybkie uchwycenie przyczółka należy wybierać bardziej dogodne odcinki forsowania. Najbardziej dogodnymi odcinkami forsowania są takie odcinki rzek, które posiadają zakola zwrócone w stronę nacierającego. Pozwala to nacierającemu prowadzić ogień boczny i krzyżowy na broniące zakola siły nieprzyjaciela i izolowanie ich ogniem od przesłałych wojsk; pozbawia to również nieprzyjaciela możliwości oddziaływania ogniem

bocznym i krzyżowym na forsujące rzekę poddziały nacierającego. Ponadto odcinek forsowania powinien w miarę możliwości odpowiadać następującym wymaganiom :

- brzeg rzeki po stronie nacierającego powinien górować nad brzegiem nieprzyjaciela, co zapewnia dobrą obserwację na znaczną głębokość i jednocześnie warunki ukrycia wojsk własnych przed naziemną obserwacją nieprzyjaciela;
- dolina rzeki po stronie własnej powinna być dostępną dla szybkiego podejścia wojsk do rzeki;
- brzegi po obu stronach rzeki powinny posiadać wygodne zjazdy i wjazdy, umożliwiające szybkie załadowanie i wyładowanie wojsk ze środków przeprawowych;
- teren po stronie własnej powinien być w miarę możliwości zakryty, co umożliwia skryte ześrodkowanie wojsk i ukrycie ich przed obserwacją nieprzyjaciela, zwłaszcza przed rozpoznaniem lotniczym;
- teren po stronie nieprzyjaciela powinien być w miarę możliwości otwarty, co zapewnia dogodne warunki obserwacji nieprzyjaciela na dużą głębokość i możność swobodnego użycia wszystkich rodzajów wojsk;
- sieć dróg powinna być możliwie dobrze rozwinięta, co zapewni szybki manewr zarówno siłą żywą, jak i technicznymi środkami walki;
- korzystne w miejscach przeprawy powinny znajdować się brody lub wyspy nie obsadzone przez nieprzyjaciela.

Jest oczywiście zrozumiałe, że w praktyce bojowej trudno jest znaleźć teren, któryby odpowiadał wszystkim wyżej wymienionym wymaganiom. I dlatego, chociaż dogodność odcinka forsowania ma poważne znaczenie dla osiągnięcia powodzenia, to jednak powodzenie forsowania przeszkody wodnej zwłaszcza z marszu, nie jest uzależnione w decydującym stopniu od dogodności odcinka forsowania, lecz przede wszystkim od szybkiego rozwoju działań i zaskoczenia. Trzeba przy tym mieć na uwadze, że badziej dogodne do forsowania odcinki rzeki i terenu będą silniej bronione przez nieprzyjaciela.

Doświadczenie bojowe Armii Radzieckiej z okresu Wielkiej Wojny Narodowej Związku Radzieckiego wskazuje, że częste były wypadki forsowania przeszkód wodnych z marszu na takich odcinkach, na których nieprzyjaciel najmniej się tego spodziewał, gdyż odcinki te były trudne do przeprawy. Na przykład: dla forsowania z marszu rzeki Desna przez 162 i 140 dywizję piechoty /19 korpusu armijnego 65 armii/ w rejonie południe - wschód Nowgorod Siewierski w dniu 9 września 1943 r., wybrano najtrudniejszym pod względem terenowym odcinek rzeki do forsowania. Wobec tego, że rzeka Desna miała w tym miejscu szerokie odlewisko i dwa rękawy, a wysoki brzeg po stronie nieprzyjaciela zapewniał dogodne warunki obserwacji - nieprzyjaciel nie przypuszczał, aby w tym miejscu mogło nastąpić forsowanie i skupił swój główny wysiłek na innych, bardziej dogodnych do forsowania odcinkach, położonych na południe pasa natarcia 19 korpusu armijnego. I dlatego, kiedy 162 i 140 dywizje piechoty podeszły do rzeki i rozpoczęły forsowanie z marszu, nieprzyjaciel nie był zdolny do stawiania poważnego oporu, przez co przeszkoda wodna została z pełnym powodzeniem sforsowana z marszu przez wszystkie siły korpusu.

2. ORGANIZACJA NATARCIA DYWIZJI PIECHOTY Z FORSOWANIEM PRZESZKODY WODNEJ.

Organizacja forsowania przeszkody wodnej z marszu.

Właściwością powzięcia decyzji do forsowania przeszkody wodnej z marszu jest to, że dowódca dywizji pobiera decyzję i przeprowadza wszystkie przedsięwzięcia organizacyjne przed wyjściem wojsk na przeszkodę wodną. Doświadczenie Wielkiej Wojny Narodowej ZSSR uczy, że przygotowanie forsowania przeszkody wodnej z marszu należy zazwyczaj przeprowadzać jednocześnie z przygotowaniami do przełamania. Przygotowania te mogą być również przeprowadzane w czasie rozwijającego się natarcia, względnie w czasie organizacji pościgu, co jest najczęstszym zjawiskiem.

Zgodnie z otrzymanym od dowódcy korpusu zadaniem do oczekiwanego forsowania przeszkody wodnej, dowódca dywizji, zobowiązany jest zawczasu opracować odpowiedni plan i postawić zadania oddziałom, na podstawie których oddziały dywizji powinny podejść do rzeki w pełnej gotowości do jej sforsowania z marszu. W miarę zbliżania się do rzeki zagadnienie organizacji forsowania precyzuje się w detalach.

Wobec tego, że forsowanie z marszu organizuje się najczęściej w toku rozwijającego się natarcia względnie w czasie organizacji pościgu, dowódca dywizji, jego sztab i oddziały dywizji nie dysponują zazwyczaj specjalnym czasem na przygotowanie forsowania. Całą pracę organizacyjną należy wykonać w toku rozwijającego się natarcia lub pościgu. W tych warunkach celowe jest jak najwcześniejsze zorientowanie wojsk o mającym nastąpić forsowaniu. Doświadczenia bojowe wskazują że czym wcześniej związki taktyczne i oddziały wiedzieć będą o mającym nastąpić forsowaniu i zamiarze wykonania tego zadania, tym lepiej zdołają przygotować się do tego skomplikowanego rodzaju walki i z tym większym powodzeniem wykonają zadanie forsowania przeszkody wodnej z marszu.

W minionej wojnie, w wypadku gdy w głębi obrony nieprzyjaciela znajdowały się przeszkody wodne, zadania na ich forsowanie z marszu stawiano zawczasu. Doświadczenia uczą, że zadania do forsowania przeszkód wodnych dywizjom pierwszego rzutu korpusu należy stawiać na dwa - trzy dni przed podejściem do tych przeszkód. Czas ten jest dowódcy dywizji potrzebny na:

- organizację we właściwym czasie rozpoznania, aby wiadomości o charakterze przeszkody [illegible] i systemie obrony npla otrzymać i przekazać oddziałom wcześniej niż podejdą do rzeki;
- określenie zawczasu zamiaru walki i postawienie oddziałom zadań do forsowania;
- podciągnięcie i rozdzielenie środków przeprawowych, a w wypadku gdy środków tych nie wystarczy - podjęcia niezbędnych kroków w celu przygotowania ich siłami wojsk;

- wysłanie oddziału wydzielonego w celu uchwycenia przepraw na rzece i przyczółka na jej przeciwległym brzegu;
- przeprowadzenie niezbędnego przegrupowania sił zabezpieczającego pokonanie rzeki na szerokim froncie i maksymalne wykorzystanie posiadanych środków przeprawowych.

U podstaw zamiaru walki w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu winno leżeć dążenie do możliwie szybkiego uchwycenia przyczółka na przeciwległym brzegu rzeki, który zapewniłby przeprawę i rozwinięcie głównych sił dywizji. Nie opanowawszy bowiem przyczółka nie można rozwijać z powodzeniem natarcia na przeciwległym brzegu rzeki.

Dla uchwycenia przyczółka dywizja wydziela jeden dwa oddziały wydzielone. Skład i zadanie oddziału wydzielonego zależy każdorazowo od konkretnej sytuacji. Ale we wszytkich wypadkach oddziały wydzielone powinny być silne, aby były zdolne do sforsowania przeszkody wodnej bronionej przez nieprzyjaciela oraz uchwycenia przyczółka i utrzymania go do czasu podejścia głównych sił dywizji. W skład każdego oddziału wydzielonego może wejść od batalionu do pułku piechoty, który należy wzmocnić artylerią do ognia pośredniego, artylerią przeciwpancerną, artylerią przeciwlotniczą, czołgami, działami pancernymi, pododdziałami inżynieryjnymi i środkami przeprawowymi. Oddziałom wydzielonym należy zawsze przydzielać desantowe środki przeprawowe w ilości potrzebnej do przeprawy całego składu oddziału wydzielonego, Wobec tego, że nie mamy jeszcze na wyposażeniu desantowych środków przeprawowych dla czołgów i dział pancernych, należy maksymalnie wykorzystać brody, a gdy ich nie ma - należy szybko podrzucić do rzeki środki przeprawowe do budowy ciężkich promów.

Oddziały wydzielone działają w przodzie na takiej odległości, aby siły główne mogły we właściwym czasie wesprzeć walkę oddziałów wydzielonych. W warunkach gdy forsowanie przeszkody wodnej ma nastąpić w taktycznej głębokości obrony nieprzyjaciela, odległość oddziału wydzielonego od sił głównych będzie nieznaczna i wynosić może do 8 km. Gdy forsowanie

przeszkody wodnej ma nastąpić w toku pościgu w głębi operacyjnej, odległość oddziału wydzielonego od awangardy sił głównych może wynosić około 30 km.

Stawiając zadanie oddziałowi wydzielonemu do odc. dywizji, oprócz wiadomości o nieprzyjacielu powinien wskazać:

- pas lub kierunek działania oddziału wydzielonego, rubież wyjściowa i czas przekroczenia tej rubieży, jakie przeprawy /lub odcinek forsowania/ opanować, jaką rubież opanować na przeciwległym brzegu, środki wzmocnienia;
- zadania sąsiednich oddziałów wydzielonych;
- kierunek działania pododdziałów rozpoznawczych i sposób utrzymania z nimi łączności /fale kryptonimy/ i t.p.;
- sposób utrzymania łączności z oddziałami dywizji i lotnictwem.

Szerokość pasa działania oddziału wydzielonego powinna zapewnić mu swobodę manewru. W zależności od sytuacji i od siły oddziału wydzielonego szerokość ta może wynosić do trzech i więcej kilometrów.

Zadaniem oddziału wydzielonego na przeciwległym brzegu jest opanowanie rubieży, zabezpieczającej przeprawę głównych sił dywizji od ognia broni maszynowej i obserwowanego ognia artylerii i moździerzy. Szerokość i głębokość tej rubieży zależy od sił i środków oddziału wydzielonego. Na przykład: wzmocniony batalion piechoty może zorganizować obronę na odcinku około 3 km i na głębokość około dwóch kilometrów. Wzmocniony pułk piechoty może zorganizować obronę na odcinku do 6 km i na głębokość do 6 km. Wychodząc z tych możliwości określa się zadanie oddziału wydzielonego w zależności od jego składu.

Ugrupowanie bojowe głównych sił dywizji przy podejściu do przeszkody wodnej i w czasie przeprawy zależy od charakteru obrony nieprzyjaciela, szerokości odcinka forsowania, zamierzonego sposobu forsowania, charakteru rzeki i zamiaru walki na jej przeciwległym brzegu. Przy forsowaniu przeszkody wodnej z marszu dywizja, w zależności od sytuacji i zamiaru walki, może być ugrupowana w jednym lub dwóch rzutach.

Gdy zachodzi konieczność forsowania przeszkody wodnej w toku rozwijającego się natarcia w taktycznej strefie obrony, główne siły dywizji pokonują przeszkodę wodną w ślad za oddziałem wydzielonym zazwyczaj w takim samym ugrupowaniu bojowym, w jakim przełamywały obronę nieprzyjaciela.

Przy forsowaniu przeszkody wodnej z marszu w toku pościgu w głębi operacyjnej, dywizja podchodzi zazwyczaj do rzeki w ugrupowaniu marszowym. Ugrupowanie marszowe sił i środków dywizji powinno zapewnić szybkie rozwinięcie i przyjęcie ugrupowania bojowego zarówno w czasie podejścia do rzeki, jak i dla jej forsowania oraz działania w celu uchwycenia przyczółka. Zasady ugrupowania marszowego w tym wypadku odpowiadają zasadom ugrupowania marszowego dywizji w przewidywaniu boju spotkaniowego.

Zadania oddziałów dywizji powinny odpowiadać zamiarowi walki na przeciwległym brzegu. Jeśli forsowanie z marszu przeprowadza się w toku rozwijającego się natarcia w strefie taktycznej obrony nieprzyjaciela, to zadania bojowe pułków są mniej więcej takie same, jak przy przełamaniu przygotowanej obrony. Przy przełamaniu rzeki z marszu w toku pościgu, gdy nieprzyjaciel dąży do doraźnego obsadzenia obrony nad rzeką w celu wykorzystania jej jako pośrednią pozycję obrony - stawia się zazwyczaj głębsze zadania bojowe. Szerokość pasa natarcia pułku w obu wypadkach może wynosić około 3 i więcej km.

Zabezpieczenie inżynieryjne forsowania przeszkody wodnej z marszu organizuje się jeszcze do podejścia wojsk do rzeki. Zabezpieczenie inżynieryjne obejmuje zarówno przeprawę wojsk, jak i ich działanie na przeciwległym brzegu w celu uchwycenia i rozszerzenia przyczółka oraz rozwinięcia natarcia w głąb obrony nieprzyjaciela.

Do ogólnych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego forsowania przeszkody wodnej z marszu przez dywizję piechoty należy zaliczyć:

- prowadzenie rozpoznania inżynieryjnego;
- zabezpieczenie inżynieryjne forsowania przeszkody wodnej z marszu przez oddział wydzielony i zabezpieczenie jego

działań bojowych na przeciwległym brzegu;
- zabezpieczenie inżynieryjne przeprawy z marszu głównych sił dywizji;
- zabezpieczenie inżynieryjne dalszych działań dywizji.

Dowódca dywizji w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego forsowania przeszkody wodnej z marszu wydaje wytyczne dowódcy oddziału wydzielonego, dowódcom oddziałów i szefowi saperów dywizji.

Wytyczne dla dowódcy oddziału wydzielonego powinny obejmować zagadnienia dotyczące:
- odcinka forsowania;
- organizacji rozpoznania inżynieryjnego na odcinku forsowania;
- ilość saperów /pontonierów/ i środków przeprawowych, przyzielonych oddziałowi wydzielonemu.

Wytyczne dla dowódców oddziałów powinny obejmować zagadnienia dotyczące:
- organizacji rozpoznania inżynieryjnego na odcinku forsowania;
- rejonów ześrodkowania oddziałów i usunięcia z nich zapór;
- budowy dróg i wyjścia wojsk w rejony przepraw;
- ilość saperów /pontonierów/ i środków przeprawowych przydzielonych dla zabezpieczenia forsowania ;
- ilości i rodzajów organizowanych przepraw, dla kogo są przeznaczone i kto je organizuje;
- środków inżynieryjnych przydzielonych w celu umocnienia zdobytego przyczółka;
- środków maskowania.

Wytyczne dla szefa saperów dywizji powinny obejmować zagadnienia dotyczące:
- organizacji rozpoznania inżynieryjnego na odcinku forsowania;
- rejonów ześrodkowania wojsk i punktów koncentracji środków przeprawowych;
- rozdzielenie sił inżynieryjnych i środków przeprawowych;
- odwodu inżynieryjnego i środków przeprawowych;
- zabezpieczenia inżynieryjnego walki dywizji na przyczółku;
- zwinięcie przepraw po zakończeniu forsowania.

Organizacja forsowania przeszkody wodnej z planowym przygotowaniem.

Natarcie z forsowaniem przeszkody wodnej po planowym przygotowaniu organizuje się w warunkach bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, zajmującym przygotowaną obronę na rubieży wodnej. Dokładna organizacja walki w tych warunkach daje długie dysponowanie znaczną ilością czasu, który w zależności od sytuacji, wynosić może od kilku dni do kilku miesięcy. Na przykład na organizację forsowania przez Armię Radziecką rzeki Dunaj w rejonie wyspy Ciepiel przeznaczono 8 dni, a organizacja forsowania rzeki Mius i Północny Doniec zajęła kilka miesięcy.

Metoda pracy dowódcy dywizji w zakresie organizacji natarcia z forsowaniem przeszkody wodnej po planowym przygotowaniu jest w zasadzie taka sama, jak przy organizacji natarcia na przygotowaną obronę bez pokonania przeszkody wodnej. Właściwością pracy dowódcy dywizji jest głównie to, że oprócz zagadnień, które rozstrzyga się w czasie organizacji natarcia na przygotowaną obronę, dowódca dywizji powinien w czasie rekonesansu:

- ustalić charakter rzeki i przylegającego do niej terenu na odcinku forsowania dywizji;
- określić odcinki forsowania oddziałów i desantowe, promowe oraz mostowe punkty przeprawowe;
- określić odcinek przeciwległego brzegu, który ma być opanowany przez fale czołowe;
- określić rubież na przeciwległym brzegu, która ma być opanowana przez pułki pierwszego rzutu dywizji;
- wskazać rejony podstaw wyjaściowych wojsk i rejony koncentracji środków przeprawowych oraz drogi prowadzące do przepraw;
- ustalić stanowiska ogniowe dla dział, czołgów i dział pancernych przeznaczonych do prowadzenia ognia na wprost;
- ustalić i dać wytyczne do obrony przeciwatomowej;
- dać wytyczne dotyczące prac inżynieryjnych w celu zapewnienia dogodnych podejść do rzeki;

- wskazać rejony stanowisk dowodzenia i punktów obserwacyjnych.

Decyzję do natarcia z forsowaniem przeszkody wodnej po planowym przygotowaniu dowódca dywizji pobiera po przeprowadzeniu dokładnego rekonesansu. Decyzja dowódcy dywizji obejmuje:

- zamiar walki ;
- odcinek forsowania i punkty przepraw pułków;
- zadanie wojsk na przeciwległym brzegu;
- ugrupowanie bojowe przeprawiających się oddziałów i sposób przeprawy;
- organizację artyleryjskiego natarcia i zadania wspierającego lotnictwa, uwzględniając wykonywane na odcinku forsowania dywizji uderzenia atomowe;
- organizacjęn inżynieryjnego zabezpieczenia forsowania;
- sposób przeprawy sił głównych, szczególnie artylerii i czołgów;
- przedsięwzięcie dotyczące maskowania i wprowadzenia nieprzyjaciela w błąd w celu osiągnięcia zaskoczenia oraz osłonę przepraw dymami;
- organizację łączności w czasie przeprawy i na przeciwległym brzegu;
- środki zabezpieczenia bojowego;
- organizację służby ratowniczej;
- organizację tyłów;
- miejsce stanowiska dowodzenia i sposób przemieszczania go na przeciwległy brzeg.

Określając zamiar walki i kierunek głównego uderzenia, dowódca dywizji powinien wziąć pod uwagę możliwości przeprawy i warunki forsowania wynikające z charakteru rzeki i przylegającego do niej terenu.

Ugrupowanie bojowe dywizji w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej po planowym przygotowaniu składa się z takich samych elementów, jak w natarciu na przygotowaną obronę. Właściwością ugrupowania jest to, że:

- rzuty dywizji dzielą się na fale;
- artyleryjski odwód przeciwpancerny i oddział zaporowy organizuje się w silniejszym niż w zwykłym natarciu składzie, aby zachować większą siłę dla odparcia silnych kontrataków czołgów nieprzyjaciela;
- ze składu pułku pierwszego rzutu wydziela się fale czołowe.

Zadaniem fali czołowej jest uchwycenie przeciwległego brzegu rzeki, zniszczenie na nim ocalałych środków ogniowych nieprzyjaciela, usunięcie zapór i zabezpieczenie przeprawy pierwszego rzutu sił głównych.

Liczne przykłady bojowe świadczą o wydzieleniu fal czołowych w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej. I tak na przykład: w czasie forsowania rzeki Desna we wrześniu 1943 roku 140 syberyjska dywizja piechoty wydzieliła falę czołową o łącznej sile wzmocnionego batalionu piechoty, a 162 dywizja piechoty wydzieliła falę czołową o łącznej sile kompanii fizylierów z plutonem saperów, plutonem ciężkich karabinów maszynowych i plutonem rusznic przeciwpancernych. W czasie forsowania Odry przez 1 dywizję piechoty im Tadeusza Kościuszki w dniu 16.4.1945 roku na odcinku 1 pułku w rejonie Siekierki wydzielono falę czołową w sile dwóch kompanii desantowych 274 batalionu amfibi.

W warunkach silnego obezwładnienia przedniego skraju obrony nieprzyjaciela, zwłaszcza uderzeniami atomowymi, wydzielanie fali czołowej nie jest konieczne. Przeszkodę wodną można w takich warunkach sforsować od razu całością sił pierwszych rzutów pułków pierwszego rzutu dywizji. Potwierdza to przykład działań 131 dywizji piechoty, która w lipcu 1944 roku po silnym obezwładnieniu przedniego skraju obrony nieprzyjaciela ogniem artylerii i uderzeniami lotnictwa sforsowała rzekę Narwa całością sił batalionów pierwszego rzutu pułków pierwszego rzutu dywizji.

Ilość i skład fal czołowych określa każdorazowo dowódca korpusu lub dowódca dywizji, gdyż od powodzenia fal czołowych zależy w znacznym stopniu powodzenie forsowania przeszkody wodnej przez główne siły oddziału i związku taktycznego. W skład każdej fali czołowej może wejść do jednej kom-

panii piechoty wzmocnionej saperami, ciężkimi karabinami maszynowymi, batalionowymi lub pułkowymi działami przeciwpancernymi i chemikami.

Sposób i kolejność przepraw jest zależny od ugrupowania dywizji i pułków, ich zadań na przeciwległym brzegu oraz od ilości i jakości środków przeprawowych. Przy dwurzutowym ugrupowaniu bojowym dywizji i pułków kolejność przeprawy może być następująca:

- przeprawa fal czołowych na środkach desantowych;
- przeprawa pierwszych rzutów pułków pierwszego rzutu dywizji na środkach desantowych z zadaniem uchwycenia przyczółka;
- przeprawa drugich rzutów pułków pierwszego rzutu dywizji na środkach desantowych z zadaniem - wspólnie z pierwszym rzutem rozszerzyć i umocnić przyczółek na głębokość zabezpieczającą przeprawę pozostałych sił dywizji oraz rozwijać natarcie na przeciwległym brzegu w celu wykonania zadania bliższego dywizji;
- przeprawa drugiego rzutu dywizji na środkach desantowych z zadaniem rozszerzenia i umocnienia przyczółka uchwyconego przez pierwszy rzut dywizji i zabezpieczenia wspólnie z nim przeprawy pozostałych sił korpusu oraz możliwości rozwinięcia natarcia w głąb obronie nieprzyjaciela.

Czołgi przeprawiają się na ciężkich przeprawach promowych, których budowa wymaga pewnego czasu/w granicach 30 - 40´/ i dlatego przeprawa czołgów rozpoczyna się później niż przeprawa piechoty. W miarę przeprawiania się czołgi dołączają do piechoty i razem z nią atakują obronę nieprzyjaciela.

Artyleryjskie działa towarzyszące przeprawia się razem z pododdziałami piechoty na środkach desantowych - promach z DSL, BAW, PTG.

Artyleryjski odwód przeciwpancerny i oddział zaporowy przeprawia się na BAW i PTG bezpośrednio za pierwszym rzutem dywizji.

Grupy artylerii /oprócz artylerii rakietowej/ rozpoczynają przeprawę po zakończeniu wsparcia ataku piechoty i czołgów /wału ogniowego lub kolejnych ześrodkowań ogniowych/ zazwyczaj na BAW i PTG. Dywizjony artyleryjskie, które nie biorą udziału we wsparciu ataku piechoty i czołgów, przeprawia się bezpośrednio za batalionami, których one mają wspierać.

Natarcie artyleryjskie przy forsowaniu przeszkody wodnej z planowym przygotowaniem ma szereg istotnych właściwości.

Czas trwania artyleryjskiego przygotowania w znacznym stopniu zależy od szerokości rzeki, a więc i od czasu potrzebnego na przeprawienie pierwszych rzutów pułków piechoty, od oddalenia przedniego skraju obrony nieprzyjaciela od brzegu rzeki oraz od pory doby, w której rozpoczyna się forsowanie. Cechą charakterystyczną artyleryjskiego przygotowania forsowania i ataku jest to, że rozpoczyna się przed rozpoczęciem przeprawy wojsk i trwa w czasie przeprawy do chwili osiągnięcia gotowości pododdziałów piechoty do ataku na przeciwległym brzegu. Stąd im szersza jest przeszkoda wodna i im więcej czasu potrzeba na jej pokonanie - tym dłuższy jest czas trwania artyleryjskiego przygotowania. Jeśli przedni skraj obrony nieprzyjaciela jest oddalony od brzegu rzeki, to artyleryjskie przygotowanie trwa aż do chwili podejścia piechoty pod przedni skraj obrony nieprzyjaciela do rubieży ataku. W wypadku gdy forsowanie rozpoczyna się w nocy lub w warunkach złej widoczności i nie przewiduje się wsparcia uderzeniami atomowymi, to forsowanie rozpoczyna się zazwyczaj przed rozpoczęciem artyleryjskiego przygotowania, dążąc do zaskoczenia nieprzyjaciela. Z chwilą gdy nieprzyjaciel wykryje rozpoczęte forsowanie i otrzworzy silny ogień, artyleria nasza rozpoczyna natychmiast artyleryjskie przygotowanie, które w tym wypadku trwać będzie bardzo krótko i ograniczy się do wykonania silnej nawały ogniowej, pod osłoną której pododdziały pierwszego rzutu pułków piechoty zakończą przeprawę i rozwinięcie się do ataku.

Czas trwania artyleryjskiego przygotowania forsowania i ataku powinien być we wszystkich wypadkach możliwie krótki i przy forsowaniu rzek o średniej szerokości powinien być w przybliżeniu taki sam, jak podczas przełamywania przygotowanej obrony. W czasie artyleryjskiego przygotowania artyleria niszczy i obezwładnia siłę żywą, środki ogniowe, punkty obserwacyjne i stacje radiolokacyjne nieprzyjaciela na całą głębokość głównego pasa obrony z uwzględnieniem rejonów planowanych uderzeń atomowych, na które ognia nie prowadzi się. Szczególnie silnie obezwładnia się i niszczy siły żywe i środki ogniowe nieprzyjaciela na jego pierwszej pozycji obrony, a zwłaszcza, te, które od czoła lub ze skrzydeł mogą porażać nasze przeprawy.

Artyleryjskie wsparcie ataku prowadzi się aż do opanowania przyczółków przez pułki piechoty pierwszego rzutu dywizji. Artyleryjskie wsparcie ataku może być prowadzone metodą wału ogniowego w połączeniu z kolejnymi ześrodkowaniami ognia lub też tylko metodą kolejnych ześrodkowań ognia.

Podczas forsowania przeszkody wodnej szerokie zastosowanie mają działa do strzelania na wprost.

Lotnictwo w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej odgrywa szczególnie ważną rolę. Oprócz zadań wykonywanych w każdym natarciu, w tym zadań wykonania uderzeń atomowych, lotnictwo powinno być zawsze gotowe do uzupełnienia artylerii i czołgów we wsparciu piechoty na wypadek zahamowania przegrupowań artylerii i podejścia czołgów do pola walki, co może nastąpić na skutek uszkodzenia przepraw.

Planowanie natarcia lotniczego powinno przewidywać najbardziej intensywne działanie lotnictwa w czasie przeprawy pierwszego rzutu dywizji oraz artylerii.

Do zadań wykonywanych przez lotnictwo w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej należą:

- rozpoznanie i fotografowanie obrony nieprzyjaciela;
- rozpozanie podchodzących odwodów nieprzyjaciela;
- osłona przepraw i wojsk od uderzeń lotnictwa nieprzyjaciela;

- obezwładnienie i niszczenie /wspólnie z artylerią/ czołgów, artylerii, punktów oporu, środków łączności i stacji radiolokacyjnych oraz zburzenie szczególnie ważnych budowli obronnych nieprzyjaciela zwykłymi środkami rażenia i uderzeniami atomowymi;
- postawienie zasłon dymnych;
- zniszczenie podchodzących odwodów nieprzyjaciela do rejonu włamania;
- wsparcie działania wojsk w celu rozszerzenia opanowanego przyczółka;
- zniszczenie wycofujących się wojsk nieprzyjaciela i wzbronienie obsadzenia przez nie kolejnych rubieży obronnych i pozycji ryglowych.

Inżynieryjne zabezpieczenie forsowania z planowym przygotowaniem musi być szczególnie dokładne. Czas na przygotowanie jest zazwyczaj dłuższy niż w natarciu bez forsowania przeszkody wodnej, co pozwala na dokładne przeprowadzenie wszystkich prac. Większość zadań inżynieryjnego zabezpieczenia forsowania przeszkody wodnej wykonują wojska inżynieryjne. Do specyficznych zadań, oprócz zadań wykonywanych w każdym natarciu, należą:

- urządzenia puktów przeprawowych;
- zabezpieczenie przeprawy wojsk i bojowego sprzętu technicznego na etatowych i podręcznych środkach przeprawowych;
- budowa mostów i organizacja ich eksploatacji;
- ochrona mostów i przepraw przed minami pływającymi;
- umocnienie opanowanych rubieży na przyczółku i udział w odparciu kontrataków nieprzyjaciela środkami inżynieryjnymi

Właściwości organizacji współdziałania w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej wynikają ze stopniowego narastania sił i środków na przeciwległym brzegu, z konieczności zespolenia wysiłków wojsk na przeciwległym brzegu z wojskami na własnym brzegu, z różnego czasu, w jakim przeprawiają się na przeciwległy brzeg różne rodzaje wojsk i bojowego sprzętu technicznego.

Dowódca dywizji organizuje współdziałanie według etapów. Walkę dywizji piechoty w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej dzielimy na:

a/ pierwszy etap - atomowe, artyleryjskie i lotnicze przygotowanie forsowania i ataku, forsowanie przeszkody wodnej przez falę czołową i pierwsze rzuty pułków piechoty pierwszego rzutu dywizji;

b/drugi etap - atak, przełamanie obrony nieprzyjaciela na przeciwległym brzegu, wykonanie zadania bliższego dywizji;

c/ trzeci etap - walka dywizji w celu rozszerzenia i umocnienia zdobytego przyczółka /wykonania następnego zadania/

Organizując współdziałanie dowódca dywizji powinien określić:

- skład fal czołowych, sposób przeprawy, i ich zadania na przeciwległym brzegu;
- pasy natarcia pułków pierwszego rzutu dywizji oraz sposób i środki przeprawy;
- sposób wsparcia fal czołowych i pododdziałów pierwszego rzutu ogniem dział do strzelania na wprost i karabinów maszynowych z własnego brzegu;
- czas rozpoczęcia budowy przepraw promowych i mostowych oraz czas ich gotowości;
- przejście do ataku obrony nieprzyjaciela na przeciwległym brzegu i sposób wejścia do walki kolejno przeprawiających się elementów ugrupowania bojowego;
- sposób utrzymania łączności pomiędzy wojskami na przeciwległym brzegu a artylerią znajdującą się jeszcze na własnym brzegu, sposób wsparcia ogniem artylerii i sygnały wywołania oraz zaprzestania ognia;
- przedmioty oraz czas działania dla lotnictwa, sygnały rozpoznania i sposób wskazywania celów;
- sposób przeprawy drugiego rzutu, artyleri, czołgów, dział pancernych i odwodów dywizji;
- czas i odcinki dla postawienia zasłon dymnych, sygnały przerwania i wznowienia zasłon;
- możliwe warianty manewru odwodem środków przeprawowych;

Rozpoznanie nieprzyjaciela, rzeki i przylegającego do niej terenu prowadzi się na szerokim froncie wszystkimi sposobami i środkami. Rozpoznanie powinno ustalić : szerokość, głębokość i szybkość prądu rzeki, jakość gruntu na dnie rzeki, charakter brzegów, najsłabsze odcinki obrony nieprzyjaciela, warunki forsowania rzeki na każdym jej odcinku i jakie są z nich najbardziej dogodne, czy na rzece są brody i urządzenia hydrotechniczne i jaki jest ich stan, ukryte drogi podejścia do rzeki, rejony najdogodniejsze do zamaskowanego rozmieszczenia wojsk, czy na brzegu nieprzyjaciela znajdują się zapory podwodne i wreszcie - czy teren jest bogaty w materiał drzewny i czy w rejonie forsowania znajdują się podręczne środki przeprawowe.

Ze wszystkich sposobów rozpoznania największego znaczenia nabiera rozpoznanie drogą wszelkiej możliwej obserwacji - artyleryjskiej, lotniczej i t.p. Sieć punktów obserwacyjnych będzie zazwyczaj większa, a sektor obserwacji dla poszczególnych punktów obserwacyjnych będzie bardziej ograniczony. W celu uchwycenia jeńców używa się niewielkich grup rozpoznawczych które mogą przeprawić się przez rzekę również pod wodą.

Obrona przeciwatomowa, ze względu na skupienie dużej ilości wojsk i technicznych środków bojowych na własnym brzegu, na rzece w czasie przeprawy i na początkowo wąskich i płytkich przyczółkach na przeciwległym brzegu - jest w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej trudniejsza i wymaga szczególnie dokładnej organizacji.

Elementy obrony przeciwatomowej wojsk i sposób organizacji są te same, co w innych działaniach bojowych. Szczególną uwagę należy zwrócić na inżynieryjną rozbudowę terenu na własnym brzegu oraz na rozśrodkowanie wojsk zarówno na własnym brzegu, jak na wodzie w czasie przeprawy oraz na zdobytych przyczółkach.

Inżynieryjna rozbudowa terenu obejmuje urządzenie rejonów rozmieszczenia wojsk, technicznego sprzętu bojowego oraz sprzętu przeprawowego na własnym brzegu, budowę i urządzenie ukryć i schronów dla ludzi i sprzętu przy poszczególnych punktach przeprawowych /zwłaszcza promowych i mostowych/ oraz na opancerzonych przyczółkach.

W oparciu o inżynieryjną rozbudowę terenu wojska powinny być możliwie maksymalnie wzśrodkowane. Przy podejściu kolejnych fal i rzutów do punktów przeprawowych należy zachować między nimi właściwe odległości i nie dopuszczać do skupienia się większej ilości wojsk na brzegu rzeki. Przeprawa przez rzekę powinna odbywać się szybko i możliwie na całej szerokości rzeki, co pozwoli bardziej rozśrodkować przeprawiające się pododdziały na wodzie. Na opanowanych przyczółkach, dla zabezpieczenia wojsk przed skutkami napadu atomowego nieprzyjaciela, wykorzystuje się istniejące urządzenia obronne, które w razie potrzeby ulepsza się.

Nieprzyjaciel może szeroko stosować bojowe środki promieniotwórcze zarówno na opanowanym przez siebie terenie, jak i na przeprawy. Mając to na uwadze wojska powinny być zawsze zaopatrzone w ubiory ochronne i maski dla pokonania skażonego terenu.

Rozpoznanie promieniowania prowadzi się na tych samych zasadach, co w natarciu na przygotowaną obronę. Szczególną uwagę należy zwrócić na rozpoznanie promieniowania podstaw wyjściowych przed ich zajęciem przez wojska oraz na rozpoznanie rejonów punktów przeprawowych i wody.

W zakresie likwidacji skutków napadu atomowego należy, oprócz czynności wykonywanych w innych działaniach bojowych, zwrócić szczególną uwagę na odbudowę punktów przeprawowych, które zostały zniszczone uderzeniem atomowym. W tym celu należy zawczasu przewidzieć zapasowe rejony punktów przeprawowych oraz posiadać dostatecznie duży odwód środków przeprawowych.

Wyprowadzenie wojsk z przyczółka na własny brzeg może nastąpić tylko w wypadku, gdy na skutek silnego uderzenia atomowego nieprzyjaciela nie są one zdolne do dalszej walki. W tym celu pożądane jest organizowanie specjalnych punktów przeprawowych dla ewakuacji ludzi bojowegosprzętu technicznego i uzbrojenia.

Obrona przeciwpancerna nabiera szczególnego znaczenia z chwilą rozpoczęcia forsowania. Wywołane to jest tym, że

nasze wojska natychmiast po przeprawieniu się na przeciwległy brzeg mogą napotkać na silne kontrataki piechoty i czołgów npla, które zmierzać będą do zlikwidowania przyczółka jeszcze wówczas, kiedy będzie on mały i na którym nasze pododdziały będą jeszcze prowadziły walkę izolowane od siebie. Z tych względów obronę przeciwpancerną należy organizować natychmiast po sforsowaniu rzeki przez falę czołową.

Dla zapewnienia obrony przeciwpancernej na przeciwległym brzegu brzegu falę czołową należy bezwzględnie wzmocnić działami batalionowymi i pułkowymi oraz SPG. Ponadto z każdą kolejną falą piechoty należy przeprawiać odpowiednią ilość dział przeciwpancernych, stale zwiększając ich nasycenie na przeciwległym brzegu. Trzeba przy tym mieć na uwadze, że w okresie tym nie można liczyć na udział znacznej ilości czołgów i dział pancernych w obronie przeciwpancernej na przeciwległym brzegu i dlatego trzeba dążyć do przeprawienia jak największej ilości dział przeciwpancernych.

Oprócz dział przeciwpancernych organizujących obronę na przeciwległym brzegu używa się w tym okresie do obrony przeciwpancernej dział strzelających na wprost z własnego brzegu, które w sprzyjających warunkach terenowych są zdolne do odpierania kontrataków czołgów nieprzyjaciela w obrębie całej pierwszej pozycji obrony.

W miarę pogłębiania i poszerzania przyczółka kontrataki nieprzyjaciela mogą być coraz silniejsze i wykorzystując niższe przy forsowaniu tempo natarcia mogą one wychodzić z bliższych podstaw wyjściowych. Na przykład: kontrataki odwodów korpuśnych nieprzyjaciela mogą już nastąpić w toku walki o pozycję odwodów pułkowych. Wymaga to posiadania i wczesnego przeprawienia silnych odwodów przeciwpancernych i oddziałów zaporowych. I tak, artyleryjski odwód przeciwpancerny dywizji i oddział zaporowy należy przeprawić najpóźniej jednocześnie z pierwszą falą pułku drugiego rzutu dywizji.

Ważne znaczenie dla obrony przeciwpancernej ma minowanie rubieży terenowych zarówno przed frontem, jak i na skrzydłach naszych pododdziałów.

Oprócz artylerii przeciwpancernej i minowania do obrony przeciwpancernej używa się artylerii z zakrytych stanowisk ogniowych, lotnictwa, a niekiedy uderzeń atomowych. Ich działanie ma przede wszystkim na celu zwalczanie odwodów nieprzyjaciela w ich rejonach ześrodkowania i na podejściach oraz podstawach wyjściowych do kontrataku.

Obrona przeciwlotnicza w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej, a w szczególności przeciwlotnicza osłona wojsk przeprawiających się przez rzekę i walczących na przyczółku oraz przeciwlotnicza osłona przepraw - stanowi bardzo ważny element zabezpieczenia bojowego forsowania. O ważności tego elementu zabezpieczenia bojowego świadczą doświadczenia Wielkiej Wojny Narodowej ZSRR, które mówią o dużej aktywności lotnictwa nieprzyjaciela w czasie forsowania przez Armię Radziecką przeszkód wodnych. I tak naprzykład: podczas forsowania Dniepru przez wojska radzieckie 25 września 1943 roku lotnictwo hitlerowskie w ciągu jednego dnia wykonało 500 samolotolotów na przeprawy i rejony ześrodkowania wojsk w rejonie zakrętu Traktomirowskoje, a następnego dnia ilość samolotolotów wzrosła w tym rejonie do tysiąca.

W czasie przygotowania forsowania w warunkach bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem należy największą uwagę zwrócić na osłonę rejonów rozmieszczenia wojsk i koncentracji środków przeprawowych. Bezpośrednio przed rozpoczęciem forsowania artylerię przeciwlotniczą podciąga się bliżej rzeki w celu umożliwienia osłony zarówno wojsk na podstawach wyjściowych, jak i na przeprawach oraz na przeciwległym brzegu. Z chwilą rozpoczęcia przeprawy przez pierwszy rzut dywizji należy silnie osłonić przeprawy, aby nie dopuścić do izolowania przez lotnictwo nieprzyjaciela naszych wojsk na przyczółku od wojsk na własnym brzegu.

Obronę przeciwlotniczą organizuje lotnictwo myśliwskie oraz artyleria przeciwlotnicza. Lotnictwo myśliwskie działa według planu armii / frontu/. Artylerię przeciwlotniczą organizuje się na szczeblu dywizji w dywizyjną grupę artylerii przeciwlotniczej. Część baterii przeciwlotniczych, szczególnie małokalibrowej, należy przeprawić razem z pierwszym rzutem dywizji,

pozostałe zaś baterie przeprawia się zazwyczaj na przeprawach mostowych.

Oprócz lotnictwa myśliwskiego i artylerii przeciwlotniczej używa się do obrony przeciwlotniczej wielkokalibrowe karabiny maszynowe i inną broń piechoty, które przy umiejętnym użyciu odgrywać mogą poważną rolę. Swiadczą o tym doświadczenia Ludowej Armii Koreańskiej, która przy pomocy broni piechoty zniszczyła 85 - 90% samolotów amerykańskich z ogólnej ilości zniszczonych samolotów.

Dla natarcia z forsowaniem przeszkody wodnej właściwy jest dodatkowy element zabezpieczenia bojowego, jakim jest obrona przeprawy . Oprócz środków omówionych już w niniejszym wykładzie, jakich nieprzyjaciel może użyć do niszczenia przepraw, może on, jak wykazały doświadczenia Wielkiej Wojny Narodowej ZSRR, użyć pływających min, kutrów, wszelkiego rodzaju łodzi, nurków dywersantów i t.p. Załogi na tych środkach będą usiłowały przy pomocy materiałów wybuchowych niszczyć nasze przeprawy.

Dla obrony przepraw na rzece organizuje się czaty wodne w składzie od drużyny do kompanii saperów wzmocnionej od plutonu do baterii dział przeciwpancernych i od drużyny do plutonu ciężkich karabinów maszynowych. Dla obrony każdej przeprawy mostowej organizuje się jedną taką czatę.

Czatę wodną rozmieszcza się w odległości 1 - 3 km od bronionego punktu przeprawy w kierunku przeciwnym do prądu rzeki. Sposoby działania czaty wodnej mogą być różne. Miny pływające, łodzie z materiałami wybuchowymi, kutry i t.p. mogą być przez czatę zatrzymane, rozstrzeliwane lub też może być spowodowany wybuch min pływających na bezpiecznej odległości od bronionego punktu przeprawy. Dla zwalczania nurków dywersantów stosuje się różnego rodzaju sieci utrzymywane na bojach i pływakach, miny bomby i pociski głębinowe, które przy wybuchu powodują w wodzie wysokie ciśnienie.

Zabezpieczenie skrzydeł i styków ma w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej szczególne znaczenie w początkowym okresie walki na przeciwległym brzegu. W okresie tym powstają bowiem

zazwyczaj dość duże luki pomiędzy pododdziałami i oddziałami, które nieprzyjaciel dość łatwo może stwierdzić . Ponadto uderzenia atomowe nieprzyjaciela mogą również spowodować luki, na kierunku których mogą być wykonane kontrataki.

Środki, jakie dowódca dywizji podejmuje dla zabezpieczenia skrzydeł i styków, są takie same, jak w każdym natarciu. Oprócz tych środków ważne jest podjęcie działań nie tylko dla pogłębienia przyczółków, ale przede wszystkim w celu ich rozszerzenia i likwidacji luk między pododdziałami i oddziałami. Ponadto niezwykle ważnym dla zabezpieczenia skrzydeł i styków jest umacnianie kolejnych rubieży. Dla zabezpieczenia skrzydeł i styków używa się zarówno środków ogniowych przeprawionych na przeciwległy brzeg, jak i znajdujących się jeszcze na własnym brzegu.

Maskowanie powinno zapewnić uzyskanie zaskoczenia forsowania. Osiągnie się to, jeśli uda się ukryć przed nieprzyjacielem przygotowanie do forsowania, a w szczególności ilość wojsk i rzeczywistych punktów przeprawowych.

Dla osiągnięcia tego celu forsuje się rzekę na szerokim froncie, organizuje się na pomocniczych kierunkach przeprawy demonstracyjne i pozorne oraz szeroko stosuje się zasłony dymne.

3. PROWADZENIE NATARCIA Z FORSOWANIEM PRZESZKODY WODNEJ.

Działanie dywizji przy forsowaniu z marszu.

Działanie oddziałów wydzielonych. Forsowanie przeszkód wodnych z marszu rozpoczyna się zazwyczaj od działania oddziałów wydzielonych. Od powodzenia działań tych oddziałów w znacznym stopniu zależy przebieg i wynik forsowania całej dywizji. Stąd dowódca dywizji i jego sztab winien bezustannie śledzić działania oddziałów wydzielonych i we właściwym czasie okazywać im niezbędną pomoc.

Dostatecznie silne i ruchliwe oddziały wydzielone działają szybko, odważnie i zdecydowanie, Nie wiążąc się z walką i obchodząc punkty oporu nieprzyjaciela napotkane na drogach prowadzących do przepraw, oddziały wydzielone

powinny dążyć do szybkiego wyjścia nad rzekę w rejonie przepraw, uprzedzając w tym wycofującego się nieprzyjaciela. Celem tego działania jest uchwycenie nieuszkodzonych przepraw. Po uchwyceniu przepraw oddziały wydzielone szybko pokonują rzekę, pozostawiając część sił do obrony przepraw przed wycofującymi się grupami nieprzyjaciela i w celu zabezpieczenia tym samym forsowania rzeki przez główne siły dywizji.

Wspaniałe działania oddziałów wydzielonych Armii Radzieckiej obrazują dwa następujące przykłady:

W marcu 1944 roku w czasie umańskiej operacji zaczepnej oddział wydzielony jednej z dywizji 2 Frontu Ukraińskiego wszedł w toku pościgu nad rzekę Południowy Bug w rejonie miejscowości Chaczowato i uchwycił most o nośności 30 ton. Most był zaminowany, lecz ze względu na szybkie działanie radzieckiego oddziału wydzielonego nieprzyjaciel nie zdążył wysadzić go w powietrze. Uchwycony most został natychmiast wykorzystany przez dywizję dla przeprawy ludzi i technicznego sprzętu bojowego, co zabezpieczyło dalszy rozwój rozwój natarcia na przeciwległym brzegu rzeki.

Inny odddział wydzielony, posiadający w swoim składzie czołgi z desantem piechoty i saperów, otrzymał żądanie uchwycenia mostu na rzece Południowy Bug w rejonie miejscowości Bierozka. Wykonawszy manewr na obejście nieprzyjaciela przed frontem, oddział wydzielony podszedł do mostu w czasie przeprawiania się wycofującego się nieprzyjaciela na przeciwległy brzeg rzeki. Czołgi oddziału wydzielonego wkliniły się między piechotę nieprzyjaciela i z miejsca odcięły jego wycofujące się kolumny wojsk od przeprawy. Następnie czołgi rozdzieliły się na dwie grupy. Jedna grupa zajęła się zniszczeniem pozostałych na własnym brzegu wojsk nieprzyjaciela oraz podchodzących jego ariergard, druga zaś grupa ostrzelała most. Most co prawda został nieco uszkodzony, lecz tak nieznacznie, że można go była szybko naprawić, co pozwoliło wykorzystać go dla przeprawy nacierających oddziałów radzieckich.

Oddziałom wydzielonym udawało się często uchwycić nie tylko mosty, ale i inne środki przeprawowe, jak promy,

łódki rybackie i t.p., których nieprzyjaciel nie zdążył przeciągnąć na swój brzeg lub zniszczyć. I tak w marcu 1944 roku na rzece Prut radzieckie oddziały wydzielone uchwyciły 12 przepraw promowych, 16 półpontonów i 18 łodzi rybackich, a na rzece Cisa oddziały wydzielone zdołały uchwycić nawet 3 statki parowe i 1 barkę o wyporności 160 ton. Wszystkie zdobyte środki zostały niezwłocznie wykorzystane do forsowania przez oddziały radzieckie.

Oddziały wydzielone powinny jednocześnie z uchwyceniem mostów przeprawić się częścią sił na przeciwległy brzeg na środkach desantowych w celu zaatakowania nieprzyjaciela również na przeciwległym brzegu i możliwie na szerokim froncie. Pozbawi to nieprzyjaciela możliwości zorganizowania obrony rubieży wodnej w rejonie uchwyconych przepraw i w znacznym stopniu przyczyni się do całkowitego powodzenia forsowania.

Oddziały wydzielone po przeprawieniu się na środkach desantowych na przeciwległy brzeg prowadzą częścią sił walkę o całkowite uchwycenie przepraw we współdziałaniu z tą częścią sił, która prowadzi o to samo walkę z własnego brzegu, pozostałymi zaś siłami opanowują rubieże osłaniające budowę i działanie przepraw promowych i mostowych.

Pododdziały inżynieryjne działające w składzie oddziału wydzielonego unieszkodliwiają i usuwają środki przygotowane przez nieprzyjaciela do zniszczenia przepraw, usuwają uszkodzenia, określają nośność i obsługują uchwyconą przeprawę. Jednocześnie przystępują one do budowy przepraw promowych i mostowych.

Artyleria oddziału wydzielonego z chwilą rozpoczęcia forsowania obezwładnia i niszczy środki ogniowe nieprzyjaciela i osłania skrzydła przeprawionych na przeciwległy brzeg wojsk. Większość artylerii oddziału wydzielonego używa się do prowadzenia ognia na wprost, przez co razem z czołgami i działami pancernymi, które również prowadzą ogień na wprost z miejsca, artyleria zabezpiecza uchwycenie przepraw i walkę pododdziałów oddziału wydzielonego na przeciwległym

brzegu w celu uchwycenia i utrzymania przyczółka.

W wypadku gdy na rzece nie ma mostów i brodów lub też nie udało się uchwycić niezniszczonego mostu, to oddziały wydzielone forsują rzekę na posiadanych środkach desantowych, wykorzystując również znajdujące się na rzece wszelkie środki przeprawowe. Forsowanie powinno być przeprowadzane na odcinkach najsłabiej bronionych przez nieprzyjaciela.

Oddział wydzielony, w zależności od stanu jego sił oraz posiadanych środków przeprawowych, forsuje rzekę całością sił, co jest najbardziej pożądane, lub też w dwóch i więcej falach. Jeśli oddział wydzielony forsuje rzekę falami, to drugą i następne fale rozmieszcza się w rejonie wyjściowym, skąd wychodzą one na brzeg na określony sygnał w miarę zwalniania się działających środków przeprawowych. W celu zapewnienia warunków rozwinięcia walki dla uchwycenia i utrzymania przyczółka należy dążyć do szybkiego przeprawienia artylerii i czołgów.

Po opanowaniu zamierzonym odcinkiem przeciwległego brzegu pododdziały oddziału wydzielonego, wykorzystując własne powodzenie oraz dezorganizację u zaskoczonego nieprzyjaciela, atakują niezwłocznie i opanowują przyczółek zgodnie z postawionym zadaniem bojowym, a następnie umacniają go i zabezpieczają przeprawę głównych sił dywizji. Umacniając zdobyty przyczółek należy szczególną uwagę zwrócić na obronę przeciwatomową i przeciwpancerną oraz na zabezpieczenie skrzydeł i styków.

Działanie oddziałów wydzielonych dywizji działającej na głównym kierunku uderzenia może być wsparte uderzeniem atomowym, które najcelowiej wykonać na nieprzyjaciela broniącego pierwszej pozycji obrony rubieży wodnej. Uderzenie atomowe wykonuje się wówczas, gdy oddziały wydzielone znajdują się na bezpiecznej odległości około 5 km. Ponadto może być wykonane uderzenie atomowe w celu odcięcia podejścia odwodów nieprzyjaciela do przeszkody wodnej.

We wszystkich wypadkach działanie oddziałów wydzielonych powinno być wsparte silnym ogniem artylerii oraz uderzeniami lotnictwa bombowego i szturmowego.

Działanie sił głównych dywizji. Podejście sił głównych dywizji do przeszkody wodnej powinno być tak przeprowadzone , aby zabezpieczyło ono zakończenie i szybkość działania. W celu niedopuszczenia do większej przerwy między działaniami oddziałów wydzielonych a głównymi siłami, należy część poddziałów pierwszego rzutu dywizji kierować bezpośrednio za oddziałami wydzielonymi na przeprawy.

Dowódca dywizji, w miarę otrzymania danych od rozpoznania i oddziałów wydzielonych, jeszcze do podejścia do rzeki wnosi niezbędne poprawki do powziętej uprzednio decyzji. Następnie , z chwilą rozpoczęcia lub w czasie trwania forsowania oddziałów wydzielonych, dowódca dywizji z grupą oficerów wyjeżdża do przodu i przeprowadza krótki rekonesans, na którym precyzuje swoją decyzję, określając dokładnie odcinki forsowania i punkty przeprawowe oraz zadania bojowe podchodzących do rzeki oddziałów. Stawiając zadania należy uwzględnić maksymalne wykorzystanie tych przepraw, na których oddziały wydzielone osiągnęły największe powodzenie.

Pułki pierwszego rzutu dywizji zaczynają forsowanie natychmiast po podejściu do rzeki, nie czekając na wykonanie zadań przez oddziały wydzielone. Pierwsze rzuty pułków piechoty ze środkami wzmocnienia wychodzą na rubież zajmowaną przez oddział wydzielone i razem z nimi atakują nieprzyjaciela w celu rozszerzenia przyczółka do rozmiarów niezbędnych dla przeprawy całej dywizji.

Drugie rzuty pułków rozpoczynają przeprawę tuż po sforsowaniu rzeki przez pododdziały pierwszego rzutu, wykorzystując ich środki przeprawowe.

Uderzenie atomowe dla wsparcia forsowania z marszu sił głównych dywizji wykonuje się na rozmieszczone w głębi obiekty obrony nieprzyjaciela, przede wszystkim na odwody, w celu zerwania lub przynajmniej osłabienia ich kontrataków.

Artyleryjskie zabezpieczenie forsowania przeszkody wodnej z marszu realizuje się w znacznej mierze przy pomocy dział do strzelania na wprost. Do tego celu wykorzystuje się całą artylerię pułków piechoty, znaczną część artylerii

dywizji oraz część czołgów i dział pancernych. Na przykład: przy forsowaniu rzeki Dniepr dywizje 7 armii [illegible] do sił na wprost około 50% artylerii dywizyjnej oraz całą artylerię przeciwpancerną i pułkową. W 4 armii gwardii na każdej przeprawie prowadziło ogień na wprost do 12 - 18 dział.

W celu skutecznego rozwinięcia walki na przeciwległym brzegu, szczególnie w czasie zdobywania przyczółka zabezpieczającego przeprawę główn[illegible] dywizji, dowódcy wszystkich szczebli powinni dążyć do jak najszybszej przeprawy artylerii i czołgów. Warunkuje to zdolność pododdziałów do odparcia możliwych kontrataków nieprzyjaciela.

W wypadku nieudania się przeprawy w jednym miejscu należy niezwłocznie przenieść przeprawę w inne miejsce, w którym rozwija się ona z powodzeniem, skierowując tam odwód środków przeprawowych. Pouczającym przykładem takiego manewru jest działanie 162 dywizji piechoty 19 korpusu Armii Radzieckiej, która w pościgu za nieprzyjacielem w nocy na 9 września 1943 roku zaczęła forsować rzekę Desna z marszu na południowy wschód miasta Nowgorod - Siewierski. Na lewym skrzydle dywizji forsowanie miało powodzenie, natomiast na prawym skrzydle, w rejonie osiedla Czernacki, udało się dzięki zaskoczeniu przeprawić tylko jeden batalion 194 pułku piechoty. Pozostałe siły pułku w ciągu dnia 9 września nie mogły przeprawić się na tym odcinku. W związku z tym dowódca dywizji skierował 194 pułk na lewe skrzydło, w rejon osiedla Czułatowo, gdzie pułk sforsował Desnę, z powodzeniem atakował nieprzyjaciela i opanował rubież na zachód od Czułatowo.

Oddziały pierwszego rzutu dywizji, po opanowaniu przyczółka na przeciwległym brzegu na różnych odcinkach, rozwijają natarcie w stronę skrzydeł w celu rozszerzenia i umocnienia oddzielnych przyczółków i połączenia ich w jeden dywizyjny przyczółek.

Drugi rzut dywizji /jeśli jest/ przeprawia się za pierwszym rzutem i zgrupowuje się w nakazanym rejonie w gotowości do rozwinięcia powodzenia osiągniętego przez pierwszy rzut oraz do odparcia kontrataków piechoty i czołgów nieprzyjaciela, w szczególności na skrzydłach pierwsze-

go rzutu.

Działanie dywizji przy forsowaniu z planowym przygotowaniem.

Forsowanie na głównych kierunkach przygotowuje się uderzeniami atomowymi oraz artylerią i lotnictwem. działanie to nazywamy atomowym, artyleryjskim i lotniczym przygotowaniem forsowania i ataku.

W pasie natarcia dywizji może być wykonanych 1 - 2 i więcej uderzeń atomowych, głównie na odwody i artylerię nieprzyjaciela. Uderzenia atomowe mogą być jednocześnie wykonane na wszystkie pozycje głównego pasa obrony nieprzyjaciela lub tylko na niektóre z nich - pierwszą i drugą, lub drugą i trzecią, lub też na jedną z nich, przeważnie pierwszą lub drugą. Uderzenie atomowe na pierwszą pozycję może być wykonane tylko wówczas, jeżeli przedni skraj obrony nieprzyjaciela jest oddalony od brzegu. W wypadku gdy przedni skraj obrony nieprzyjaciela przebiega nad samą rzeką uderzenie atomowe będzie zazwyczaj wykonane na odwody pułkowe i głębiej.

Atomowe przygotowanie wykonuje się zazwyczaj przed artyleryjskim przygotowaniem w celu uzyskania zaskoczenia. Wykonanie uderzeń atomowych po artyleryjskim przygotowaniu jest wykluczone, gdyż wojska rozpoczynają forsowanie w czasie artyleryjskiego i lotniczego przygotowania i znajdując się na otwartej przestrzeni mogłyby być narażone na skutki działania własnego uderzenia atomowego.

Artyleryjskie i lotnicze przygotowanie forsowania i ataku wykonane jest na całą głębokość i prowadzi się je przede wszystkim na odcinkach nie porażonych bronią atomową. Jeśli uderzenie atomowe nie zostało wykonane na pierwszą pozycję, to szczególnie silny ogień prowadzi artyleria na tę pozycję.

Forsowanie, jak już powiedziano wyżej, rozpoczyna się w czasie trwania artyleryjskiego i lotniczego przygotowania. "G" - początek forsowania - oznacza moment odbicia fal czołowych od własnego brzegu. Na sygnał dowódcy dywizji fale czołowe rozpoczynają forsowanie pod osłoną lotnictwa,

artylerii i wszelkiego rodzaju ognia, w tej liczbie ognia na wprost dział artyleryjskich, czołgów i dział pancernych, a także pod osłoną zasłon dymnych, jeśli sprzyjają ku temu warunki.

Fale czołowe przeprawiają się tylko na desantowych środkach przeprawowych, przeważnie na łodziach motorowych, zabezpieczających szybką przeprawę. Po osiągnięciu przeciwległego brzegu fale czołowe szybko rozwijają się i zarzucając nieprzyjaciela ręcznymi granatami atakują jego zabezpieczenia, niszczą ocalałe środki ogniowe i opanowują nakazaną rubież, którą umacniają.

Razem z falą czołową przeprawiają się saperzy, którzy wykonują przejścia w zaporach nieprzyjaciela i oznaczają je, przygotowują przystanie oraz pomagają umocnić zdobyty przyczółek.

Dla lepszego artyleryjskiego zabezpieczenia działań fal czołowych należy razem z nimi przeprawić wysunięte punkty obserwacyjne artylerii.

Bezpośrednio za falami czołowymi rozpoczynają przeprawę bataliony pierwszego rzutu pułków pierwszego rzutu dywizji z ich środkami wzmocnienia. Nie czekają one na środki przeprawowe fal czołowych, dla których przeznacza się oddzielne środki przeprawowe, które potem przechodzą do odwodu. Bataliony pierwszego rzutu po przeprawieniu z ich składu fal czołowych forsują rzekę zazwyczaj w jednej fali. Po przeprawieniu się wychodzą one na rubież zajmowaną przez fale czołowe i razem z nimi, po przeniesieniu ognia artylerii w głąb i rozpoczęciu artyleryjskiego wsparcia ataku, niezwłocznie, nie oczekując wyników forsowania sąsiednich batalionów, atakują nieprzyjaciela. Działanie to oznacza rozpoczęcie ataku na przeciwległym brzegu i zapoczątkowuje drugi etap walki.

Artyleria może wspierać atak bądź to metodą wału ogniowego, przeważnie wówczas, gdy na pierwszą pozycję nie było wykonane uderzenie atomowe, bądź to metodą kolejnych ześrodkowań ognia. Głębokość wału ogniowego sięga zazwyczaj do rubieży przyczółków pułkowych /3 - 4 km/ .

Atak pierwszej pozycji nieprzyjaciela osiągnie z reguły niższe tempo niż w natarciu bez forsowania przeszkody wodnej. Główną przyczyną tego jest brak w tym okresie wsparcia czołgów, które mogą rozpocząć przeprawę dopiero wtedy, gdy zbudowane będą ciężkie przeprawy promowe. Nawet istnienie brodów nie pozwala zazwyczaj masowo przeprawiać czołgi w tym czasie i budowa przepraw dla nich jest niezbędna. Z tych względów ważne znaczenie ma artyleria przeciwpancerna, którą należy zarówno z falą czołgową, jak i batalionami pierwszego rzutu pułków przeprawiać w dużej ilości na desantowych środkach przeprawowych / BAW, PTG/.

Saperzy rozpoczynają budowę przepraw promowych i mostowych natychmiast po rozpoczęciu forsowania w celu zabezpieczenia szybkiej przeprawy czołgów, dział pancernych i artylerii.

Lotnictwo szturmowe wspiera walkę piechoty zwalczając punkty oporu nieprzyjaciela bezpośrednio przed nacierającym ugrupowaniem naszych wojsk. Lotnictwo bombowe zwalcza artylerię i odwody nieprzyjaciela.

W toku ataku prowadzi się ciągłe rozpoznanie promieniowania, a w wypadku stwierdzenia rejonów skażonych bojowymi środkami promieniotwórczymi - oznacza się je, robi się w nich przejścia lub wytycza obejścia.

Dowódca dywizji dowodzi jednocześnie walką na przeciwległym brzegu i przeprawą wojsk. Dowodząc walką na przeciwległym brzegu i przeprawą, dowódca dywizji powinien likwidować wszelkie zahamowania działań i stosując szeroki manewr środkami przeprawowymi - dążyć do stałego i szybkiego nasycenia sił i środków na przeciwległym brzegu.

Atakując nieprzyjaciela bataliony pierwszego rzutu pułków pierwszego rzutu dywizji, wsparte artylerią i lotnictwem, zdecydowanie posuwają się w głąb obrony nieprzyjaciela, w celu wyjścia na rubież przyczółka pułkowego na głębokość 3 - 4 km. W międzyczasie forsują rzekę bataliony drugiego rzutu pułków pierwszego rzutu dywizji, które nacierają za pierwszym rzutem w gotowości do rozwinięcia powodzenia i odparcia

kontrataków.

Z chwilą gdy zarysowuje się wykonanie zadania przez pułki pierwszego rzutu, dowódca dywizji powinien postawić tym pułkom nowe zadanie na wykonanie zadania bliższego dywizji. Po opanowaniu rubieży przyczółków pułkowych nie następuje zazwyczaj żadna przerwa w działaniach. Pułki pierwszego rzutu kontynuują natarcie bez zatrzymania i wykorzystując wsparcie artylerii i lotnictwa, a zwłaszcza skutki uderzenia atomowego, rozwijają natarcie na pozycję odwodów pułkowych, a następnie dywizyjnych i przełamują obronę na głębokość całego głównego pasa obrony, wychodząc na rubież zadania bliższego dywizji.

W międzyczasie forsuje rzekę drugi rzut dywizji, pozostałe czołgi i artyleria pancerna oraz artyleria grup pułkowych /w czasie ataku pierwszej pozycji/ i dywizyjnej. Artyleria przeciwlotnicza przeprawia się przez rzekę bateriami od pierwszej chwili rozpoczęcia forsowania, by mogła ona skutecznie osłonić z powietrza zarówno walczące na przeciwległym brzegu wojska, jak i przeprawy.

W toku walki o główny pas obrony nieprzyjaciela dywizja może być zmuszona do odpierania silnych kontrataków piechoty i czołgów nieprzyjaciela. W warunkach użycia broni atomowej z naszej strony kontrataki odwodów pułkowych nieprzyjaciela są mało prawdopodobne, lecz możliwe. Najbardziej możliwe i groźne są kontrataki odwodów dywizyjnych i korpuśnych, które mogą być wsparte uderzeniami atomowymi.

Odparcie kontrataku odwodów dywizyjnych i korpuśnych nieprzyjaciela w pasie natarcia dywizji organizuje osobiście dowódca dywizji według zasad odparcia kontrataków w natarciu bez forsowania przeszkody wodnej. Jedną z ważnych czynności dowódcy dywizji, szczególnie przy organizacji odparcia kontrataków odwodów korpuśnych nieprzyjaciela, jest podjęcie kroków dla obrony przeciwatomowej. W tym celu wojska w chwilą przeprawienia się przez rzekę powinny być maksymalnie przybliżone do walczących pododdziałów w pierwszym rzucie, należy unikać większego skupienia wojsk na obu brzegach rzeki i wykorzystać warunki terenowe oraz umocnienia nie-

przyjaciela dla schronienia wojsk. Ważną rzeczą jest powiadamianie wojsk i ogłoszenie alarmu przeciwatomowego we właściwym czasie, co osiągnie się przez prowadzenie ciągłego rozpoznania i wykrycie na czas oznak przygotowującego się napadu atomowego nieprzyjaciela.

Odpierając kontrataki nieprzyjaciela dowódca dywizji powinien we wszystkich wypadkach, gdy istnieje ku temu chociażby najmniejsza możliwość , dążyć do rozwijania natarcia na kierunkach, na których nieprzyjaciel nie kontratakuje, w celu wyjścia na skrzydła kontratakującego nieprzyjaciela, okrążenia go we współdziałaniu z sąsiadami i wykonania postawionego dywizji zadania.

Drugi rzut dywizji jest w zasadzie przeznaczony do walki razem z pierwszym rzutem o rozszerzenie i umocnienie zdobytego przyczółka, to jest do walki o wykonanie zadania następnego. Mogą jednak być wypadki, gdy drugi rzut dywizji trzeba będzie wprowadzić do walki wcześniej, dla dołamania głównego pasa obrony nieprzyjaciela. Taki wypadek będzie miał miejsce najczęściej wówczas, gdy wsparcie dywizji uderzeniami atomowymi będzie słabsze i nie zapewni dostatecznego obezwładnienia nieprzyjaciela na kolejnych pozycjach jego obrony.

W celu rozszerzenia przyczółka dowódca dywizji skierowuje działanie pułków na skrzydła rozdzielających ugrupowanie bojowe dywizji punktów oporu nieprzyjaciela, by po ich okrążeniu i zniszczeniu stworzyć jeden ogólny przyczółek dywizyjny na nakazanej rubieży. Przyczółek ten umacnia się od czoła i skrzydeł, stawiając zapory inżynieryjne, organizując ogień piechoty, czołgów i artylerii, szczególnie ogień przeciwpancerny, oraz zabezpiecza się skrzydłą.

Opanowanie przyczółka przez dywizję powinno umożliwić korpusowi przeprawę drugiego rzutu i pozostałych elementów ugrupowania bojowego oraz rozwinięcie możliwie jeszcze tego samego dnia natarcia w głąb w celu przełamania obrony nieprzyjaciela na całą taktyczną głębokość. W ramach tych działań korpusu będzie [illegible] działała dywizja pierwszego rzutu korpusu

su, która w toku walki otrzymać może dodatkowe zadanie, zgodnie z którym kontynuować będzie natarcie.

Z A K O N C Z E N I E

Natarcie z forsowaniem przeszkody wodnej jest skomplikowanym działaniem i wymaga od dowódców i sztabów wszystkich szczebli dokładnej organizacji i zdecydowanego dowodzenia w toku forsowania i walki na przeciwległym brzegu. Od wojsk wymaga się dużych umiejętności i wielkiego natężenia sił fizycznych i moralnych.

Współczesne środki wsparcia, a w szczególności zastosowanie z naszej strony broni atomowej, oraz doskonały techniczny sprzęt przeprawowy, jakim dysponuje nasze wojsko - pozwala obecnie forsować przeszkody wodne i rozwijać natarcie na przeciwległym brzegu w dużym tempie; przeszkoda wodna nie może być czynnikiem wpływającym hamująco na wielki rozmach współczesnego natarcia. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że użycie broni atomowej przez nieprzyjaciela wymaga dokładnego zabezpieczenia wojsk i technicznego sprzętu bojowego oraz przepraw przed skutkami jego uderzeń atomowych.

Ze sposobów forsowania najbardziej wygodnym sposobem jest forsowanie z marszu, które było tak często stosowane przez Armię Radziecką w Wielkiej Wojnie Narodowej ZSRR. Armia Radziecka mogła osiągać powodzenie forsowania z marszu nawet szerokich rzek dzięki temu, że umiała zastosować w praktyce dokładnie opracowane przez radziecką sztukę wojenną zasady teoretyczne natarcia z forsowaniem przeszkód wodnych, jak również dzięki temu, że jej dowódcy i żołnierze działali zawsze śmiało, odważnie, zdecydowanie, co wynika z wysokiego stanu moralnego żołnierzy Kraju Rad.

We wszystkich wypadkach najważniejsze znaczenie dla osiągnięcia powodzenia w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu, czy też z planowym przygotowaniem - ma zaskoczenie nieprzyjaciela, które osiąga się nie tylko przez przeprowadzenie przygotowań do działań w tajemnicy, lecz i przez właściwy wybór miejsc przepraw na takich

odcinkach, na których nieprzyjaciel najmniej się tego spodziewa.

Zasadniczym zadaniem dywizji w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej jest uchwycenie przyczółka. Samo uchwycenie przyczółka nie wystarczy jednak. Trzeba go bezwzględnie utrzymać do chwili przeprawienia się świeżych sił korpusu, które razem z wojskami na przyczółku rozwiną natarcie w głąb. W tym celu zdobyty przyczółek musi być dokładnie umocniony, przede wszystkim na skrzydłach i pod względem przeciwpancernym. Wymaga to wczesnego przeprawienia artylerii, czołgów i dział pancernych.

Ważne znaczenie dla osiągnięcia powodzenia forsowania ma obok obrony przeciwatomowej i przeciwpancernej - obrona przeciwlotnicza, która powinna zabezpieczyć główne siły dywizji, oraz przeprawę wojsk.

Współczesny rozwój środków walki, w tym środków przeprawowych, przyczyni się niewątpliwie do jeszcze większego rozwoju teorii i praktyki działań zaczepnych z forsowaniem przeszkód wodnych i pozwoli stawiać dywizji i pułkom jeszcze bardziej w swym zakresie szerokie zadania.

Wykonano w 100 egz.

Egz. Nr 1 - 100 bibl. Tajna
Wyk. Szulczyński płk.
Druk. Uzdowska
Nr brudnopisu 059

Nr ewid. 2058.

OPRACOWAŁ:

SZULCZYNSKI - płk

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid. 12463
Akademii Obrony Narodowej